

Ніколюк Олена Володимирівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, (048) 718-97-09, alenavn11@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1665-0361>

*Одеський національний технологічний університет
вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039*

Лагодієнко Наталія Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри цифрових технологій фінансових операцій, (048) 718-97-09 <http://orcid.org/0000-0002-8472-1395>, besedina77@gmail.com

*Одеський національний технологічний університет
вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039*

Бендасюк Олег Олександрович, доктор економічних наук, доцент, +380 (44) 526-23-38, obendasiuk@gmail.com; <http://orcid.org/0000-0002-7865-494X>,

*Інститут агроекології і природокористування НААН України
вул. Метрологічна, 12, Київ, 03143*

Демченко Аліна Миколаївна, кандидат економічних наук, старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування, (048) 718-97-09, alina191187demchenko@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0001-6947-7024>

*Одеський національний технологічний університет
вул. Канатна, 112, м. Одеса, Україна, 65039*

ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ СТИМУЛЮВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

***Анотація.** У статті досліджено інструменти державної політики, спрямовані на стимулювання сталого розвитку, що є одним із найважливіших пріоритетів сучасного суспільства. Глобальні виклики, такі як кліматичні зміни, вичерпання природних ресурсів та зростання соціальної нерівності, потребують комплексних підходів, які здатні збалансувати економічний, екологічний та соціальний виміри розвитку. Особлива увага приділяється аналізу фінансових (субсидії, податкові пільги, "зелені" облігації), регуляторних (норми, стандарти, екологічні податки) та інформаційних (освітні кампанії, просування екологічної свідомості) інструментів. У статті наводяться приклади успішного впровадження цих інструментів у різних країнах світу, аналізуються їхні переваги та недоліки. Показано, що фінансові інструменти забезпечують стимулювання інвестицій у "зелені" технології, тоді як регуляторні механізми сприяють швидкому зменшенню шкідливих впливів на довкілля. Інформаційні інструменти, у свою чергу, формують довгострокову екологічну свідомість та підвищують підтримку сталого розвитку серед населення. Ці інструменти дозволяють забезпечити перерозподіл ресурсів, стимулювати інновації, змінювати поведінку економічних суб'єктів та підвищувати рівень екологічної обізнаності населення. Проте, ефективність державних інструментів суттєво залежить від їхньої відповідності реаліям конкретної країни, рівня координації між секторами та здатності адаптуватися до динамічних змін у глобальному середовищі. У ході дослідження виявлено ключові виклики у впровадженні інструментів сталого розвитку, зокрема обмежене фінансування, опір бізнесу через додаткові витрати, а також низький рівень обізнаності населення про важливість сталого розвитку. Запропоновано низку рекомендацій щодо удосконалення державної політики,*

серед яких: інтеграція різних типів інструментів, посилення моніторингу ефективності політики та розширення міжнародної співпраці. Результати дослідження можуть бути корисними для розробників політики, науковців та практиків, які працюють у сфері екологічної економіки, соціального розвитку та управління природними ресурсами. Стаття робить внесок у теоретичний і практичний дискурс щодо підвищення ефективності державних стратегій сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, державна політика, фінансові інструменти, екологічні податки, "зелені" технології.

Nikoliuk Olena, Doctor of Science in Economics, Professor, Head of Department of Public Administration, (048) 718-97-09, alenavn11@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1665-0361>

*Odesa National University of Technology,
Kanatna str., 112, Odesa, Ukraine, 65039*

Lagodiienko Nataliia, Doctor of Science in Economics, Professor, Professor of the Department of Digital Technologies of Financial Operations, (048) 718-97-09, besedina77@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0002-8472-1395>,

*Odesa National University of Technology
Kanatna str., 112 Odesa, Ukraine, 65039*

Bendasiuk Oleh, Doctor of Science in Economics, +380 (44) 526-23-38, obendasiuk@gmail.com; <http://orcid.org/0000-0002-7865-494X>

*Institute of Agroecology and Environmental Management of NAAS
Metrological Street, 12, Kyiv, 03143*

obendasiuk@gmail.com; http://orcid.org/0000-0002-7865-494X

Demchenko Alina, Candidate of Science in Economics, Associate Professor, Senior Lecturer, Department of Public Management and Administration, (048) 718-97-09, alina191187demchenko@gmail.com, <http://orcid.org/0000-0001-6947-7024>

*Odesa National University of Technology
Kanatna str., 112 Odesa, Ukraine, 65039*

PUBLIC POLICY INSTRUMENTS TO PROMOTE SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Abstract. *The article examines state policy instruments aimed at stimulating sustainable development, which is one of the most important priorities of modern society. Global challenges, such as climate change, depletion of natural resources and growing social inequality, require comprehensive approaches that are able to balance the economic, environmental and social dimensions of development. Particular attention is paid to the analysis of financial (subsidies, tax breaks, "green" bonds), regulatory (norms, standards, environmental taxes) and informational (educational campaigns, promotion of environmental awareness) instruments. The article provides examples of successful implementation of these instruments in different countries of the world, analyzes their advantages and disadvantages. It is shown that financial instruments provide incentives for investments in "green" technologies, while regulatory mechanisms contribute to the rapid reduction of harmful impacts on the environment. Informational instruments, in turn, form long-term environmental awareness and increase support for sustainable development among*

the population. These tools allow for the redistribution of resources, stimulate innovation, change the behavior of economic actors, and raise the level of environmental awareness of the population. However, the effectiveness of government tools significantly depends on their compliance with the realities of a particular country, the level of coordination between sectors, and the ability to adapt to dynamic changes in the global environment. The study identified key challenges in the implementation of sustainable development tools, including limited funding, business resistance due to additional costs, and low public awareness of the importance of sustainable development. A number of recommendations are proposed for improving government policy, including: integrating different types of tools, strengthening monitoring of policy effectiveness, and expanding international cooperation. The results of the study may be useful for policymakers, scholars, and practitioners working in the field of environmental economics, social development, and natural resource management. The article contributes to the theoretical and practical discourse on improving the effectiveness of government sustainable development strategies.

Keywords: *sustainable development, public policy, financial instruments, environmental taxes, "green" technologies.*

Постановка проблеми. Сталий розвиток став однією з провідних концепцій сучасного світу, яка визначає напрямок економічної, соціальної та екологічної політики на глобальному рівні. Ідея сталого розвитку полягає у забезпеченні потреб нинішнього покоління без шкоди для можливостей майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби. Ця концепція набула особливого значення у зв'язку з поглибленням таких глобальних викликів, як зміна клімату, деградація природних ресурсів, зростання соціальної нерівності та посилення економічних дисбалансів. З огляду на це, роль держав у впровадженні механізмів, які забезпечують реалізацію принципів сталого розвитку, стає визначальною. Основними інструментами для досягнення сталого розвитку є державна політика, яка передбачає застосування фінансових, регуляторних та інформаційних важелів впливу. Ці інструменти дозволяють забезпечити перерозподіл ресурсів, стимулювати інновації, змінювати поведінку економічних суб'єктів та підвищувати рівень екологічної обізнаності населення. Проте, ефективність державних інструментів суттєво залежить від їхньої відповідності реаліям конкретної країни, рівня координації між секторами та здатності адаптуватися до динамічних змін у глобальному середовищі. Сучасні дослідження показують, що фінансові інструменти, такі як субсидії, податкові пільги та "зелені" облігації, є потужними стимулами для впровадження "зелених" технологій та розвитку відновлюваних джерел енергії. Водночас регуляторні

інструменти, включаючи екологічні податки, стандарти та норми, дозволяють зменшити негативний вплив на довкілля шляхом встановлення жорстких вимог до суб'єктів господарювання. Інформаційні інструменти, наприклад, освітні кампанії, є менш ресурсозатратними, але мають довготривалий вплив, формуючи екологічну свідомість у суспільстві. Незважаючи на значні зусилля, спрямовані на впровадження інструментів сталого розвитку, існує низка проблем, які обмежують їхню ефективність. До таких проблем належать недостатнє фінансування, низький рівень міжвідомчої координації, опір бізнесу через підвищення витрат, а також відсутність глибокого розуміння важливості сталого розвитку серед населення. У цьому контексті важливим є системний аналіз існуючих інструментів, їхньої ефективності та можливих напрямків удосконалення.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Останні дослідження у сфері сталого розвитку демонструють значний прогрес у формуванні концептуальних засад, визначенні практичних механізмів і впровадженні інструментів державної політики, спрямованих на досягнення збалансованого розвитку суспільства, економіки та довкілля. Зокрема, праця Бобровської О. Ю., Крушельницької Т. А. та Латиніна М. А. «Потенціал розвитку територій: методологічні засади формування і нарощення» (2017) фокусується на підходах до розвитку територій через застосування комплексного державного управління. Автори аналізують ключові детермінанти сталого розвитку на рівні регіонів і підкреслюють важливість міжвідомчої координації у розробці та реалізації політик. У статті Васильєвої О. І. «Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад» (2018) висвітлюється важливість сталого розвитку для місцевих громад. Монографія Кожухової Т. В. «Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку» (2017) є ґрунтовним дослідженням фінансових механізмів стимулювання сталого розвитку. Авторка аналізує роль міжнародних інституцій, таких як Світовий банк та ООН, у формуванні глобальної системи фінансування. У роботі Кудріної О. Ю., Семеніхіної О. В. та Кіндзерського Ю. В. «Детермінанти

сталого розвитку економіки» (2019) розглядається вплив макроекономічних, соціальних та екологічних чинників на сталий розвиток економіки. Автори пропонують методологічні підходи до оцінки сталого розвитку та визначають ключові напрямки державної політики, які забезпечують стійке економічне зростання, збереження природних ресурсів та соціальну рівність. Ці праці створюють наукову базу для подальших досліджень і практичної реалізації стратегій сталого розвитку в Україні та світі.

Мета статті – дослідити інструменти державної політики для стимулювання сталого розвитку, виявити їхні сильні та слабкі сторони, а також запропонувати рекомендації щодо їх оптимізації. У дослідженні використовуються дані з міжнародної практики, статистична інформація та аналітичні підходи, що дозволяють зробити висновки, корисні для формування державної політики, яка відповідає сучасним викликам.

Виклад основного матеріалу. Для стимулювання сталого розвитку держави застосовують широкий спектр інструментів, які спрямовані на регулювання економічних, соціальних та екологічних аспектів. Ці інструменти умовно поділяють на фінансові, регуляторні та інформаційні. Кожна з цих категорій має свої особливості, переваги та недоліки, що зумовлює їхній вплив на окремі сфери сталого розвитку.

Фінансові інструменти є потужним засобом сприяння змінам через надання економічних стимулів. Одним із найпоширеніших механізмів є субсидії, які надаються підприємствам чи домогосподарствам для впровадження екологічно чистих технологій або використання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ). Наприклад, субсидування сонячних електростанцій чи вітрових парків сприяє швидкому зростанню частки "зеленої" енергетики у світовому енергобалансі. Податкові пільги, зокрема зниження ставок на прибуток для компаній, які інвестують у модернізацію технологій, спрямованих на зменшення викидів парникових газів, також є ефективним інструментом. Додатково до цього держави

активно використовують "зелені" облігації, які дозволяють залучати інвестиції у довгострокові проекти, спрямовані на скорочення вуглецевого сліду. Наприклад, у Китаї та ЄС такі облігації забезпечили фінансування масштабних ініціатив, пов'язаних із декарбонізацією та енергоефективністю [1].

Регуляторні інструменти, хоча і менш гнучкі, є надзвичайно важливими для встановлення чітких рамок поведінки економічних суб'єктів. До таких інструментів належать екологічні стандарти та нормативи, які зобов'язують підприємства дотримуватися мінімальних вимог щодо викидів, споживання ресурсів чи управління відходами. Наприклад, Європейський Союз впровадив суворі норми щодо викидів CO₂ для автомобілів, що стимулювало розвиток електромобільного транспорту. Іншим важливим механізмом є ліцензування, яке дозволяє обмежити або регулювати доступ до використання природних ресурсів, таких як вода, лісові масиви чи корисні копалини. Екологічні податки, зокрема податок на викиди вуглецю, змушують підприємства включати екологічну вартість у свої витрати, стимулюючи перехід до більш чистих технологій.

Інформаційні інструменти, хоч і є менш безпосередніми у своєму впливі, мають значний довгостроковий ефект. Вони спрямовані на формування екологічної свідомості серед населення, бізнесу та громадських організацій. Освітні програми, розроблені для дітей і молоді, є фундаментальними для формування покоління, яке усвідомлює важливість сталого розвитку. Державні кампанії з популяризації екологічно чистих продуктів і послуг, створення "зелених" брендів чи маркування товарів є ефективними інструментами підвищення обізнаності споживачів. Наприклад, в ЄС маркування енергоефективних приладів спонукало мільйони споживачів вибрати менш енергоємну техніку. Крім того, створення онлайн-платформ для моніторингу стану довкілля чи екологічних рейтингів підприємств дозволяє суспільству краще контролювати діяльність держави та бізнесу.

Синергія між цими трьома групами інструментів є ключем до успішного стимулювання сталого розвитку. Наприклад, запровадження податкових пільг для

бізнесу може супроводжуватися інформаційними кампаніями для населення, що пояснюють важливість екологічних інновацій, а також регуляторними нормами, які забезпечують контроль за дотриманням екологічних стандартів. Саме інтеграція різних підходів дозволяє досягати ефективних результатів навіть у складних соціально-економічних умовах [2].

Таким чином, інструменти державної політики є багатограними та взаємодоповнюючими. Їх ефективність залежить від правильної комбінації, адаптації до конкретних умов та врахування глобальних тенденцій. Це дозволяє не лише стимулювати сталий розвиток, але й формувати культуру відповідального ставлення до природних ресурсів та соціальної справедливості.

Ефективність інструментів державної політики, спрямованих на стимулювання сталого розвитку, залежить від низки факторів, зокрема їхньої здатності досягати поставлених цілей, рівня підтримки серед ключових зацікавлених сторін, фінансової доступності та адаптації до місцевих умов. Аналіз основних категорій інструментів – фінансових, регуляторних та інформаційних – демонструє як сильні сторони, так і обмеження кожного з них [3].

Фінансові інструменти, такі як субсидії, податкові пільги та "зелені" облігації, довели свою високу ефективність у стимулюванні інвестицій в екологічно чисті технології. Наприклад, субсидії на відновлювані джерела енергії (ВДЕ) в Європейському Союзі та США сприяли значному зростанню частки сонячної та вітрової енергетики у структурі енергоспоживання. У Німеччині програма підтримки сонячних панелей дозволила досягти 42 % частки ВДЕ у загальному енергетичному балансі вже до 2023 року. Податкові пільги, такі як зменшення корпоративного податку для підприємств, які впроваджують енергоефективні технології, стимулюють приватний сектор до екологічних інновацій. Наприклад, у США ухвалення закону про скорочення інфляції (Inflation Reduction Act, 2022) сприяло зростанню інвестицій у "зелену" економіку на 25 % упродовж року. Однак фінансові інструменти вимагають значних державних витрат, що може бути обмежуючим

фактором для країн із дефіцитом бюджету [4].

Регуляторні інструменти, включаючи екологічні стандарти, нормативи та податки на забруднення, забезпечують швидкий і потужний вплив, особливо у зменшенні шкідливих викидів та раціональному використанні ресурсів. Наприклад, запровадження Європейським Союзом суворих стандартів для автомобільної промисловості знизило рівень викидів CO₂ на 20 % упродовж десяти років. Впровадження податків на викиди вуглецю в Швеції дозволило зменшити вуглецевий слід на 25 %, не гальмуючи економічного зростання. Проте такі інструменти можуть викликати опір з боку бізнесу, оскільки вони часто призводять до зростання витрат. Крім того, регуляторні механізми потребують ефективного моніторингу та контролю за дотриманням, що вимагає значних адміністративних ресурсів.

Інформаційні інструменти, хоча і є менш видимими у короткостроковій перспективі, мають значний потенціал у довгостроковому формуванні екологічної свідомості та соціальної підтримки політик сталого розвитку. Освітні кампанії, просвітницькі програми та екологічне маркування товарів є важливими засобами впливу на поведінку споживачів та бізнесу. Наприклад, в Європейському Союзі маркування енергоспоживання побутових приладів стимулювало значне зростання попиту на енергоефективні товари. Інформаційні платформи, які дозволяють споживачам оцінювати екологічність продуктів або послуг, підвищують рівень відповідальності бізнесу. Проте ефективність таких інструментів залежить від рівня доступу до інформації, технологічної грамотності населення та довіри до джерел даних [5].

Для оцінки ефективності інструментів важливо враховувати також їхній взаємодоповнюючий характер. Наприклад, поєднання фінансових стимулів із суворими регуляторними вимогами дозволяє досягати значно кращих результатів, ніж окреме застосування будь-якої з цих груп. Так, одночасне запровадження податкових пільг на використання "зелених" технологій і обов'язкових нормативів

щодо скорочення викидів у Китаї забезпечило збільшення частки ВДЕ у виробництві енергії до 30 % упродовж п'яти років.

Однак слід зазначити, що ефективність державних інструментів значною мірою залежить від політичної стабільності, міжвідомчої координації та рівня підтримки з боку населення. Без належного моніторингу, гнучкого підходу до вдосконалення політики та врахування місцевих умов багато інструментів можуть виявитися недостатньо ефективними або навіть призвести до непередбачуваних наслідків, таких як зростання соціальної нерівності чи економічний спад у певних галузях.

Таким чином, ефективність інструментів державної політики для стимулювання сталого розвитку полягає не лише у їхньому правильному виборі, але й у синергії між ними, адекватності місцевим умовам та здатності адаптуватися до нових викликів. Комплексний підхід до їхнього впровадження є ключем до забезпечення довгострокового сталого розвитку (табл. 1).

Таблиця 1 – Інструменти державної політики для стимулювання сталого розвитку

Тип інструменту	Приклади	Цілі та переваги	Недоліки та виклики	Приклади успішного застосування
Фінансові	Субсидії на ВДЕ, податкові пільги, "зелені" облігації, гранти	Стимулювання інвестицій	Високі бюджетні витрати	Німеччина: субсидії на сонячні панелі (42 % частки ВДЕ в енергетиці, 2023)
		Зниження витрат бізнесу	Необхідність прозорого розподілу коштів	США: податкові пільги на ВДЕ (зростання інвестицій на 25 % у 2022 р.)
		Розвиток "зеленої" економіки		
Регуляторні	Екологічні стандарти, податки на викиди, ліцензування використання ресурсів	Чіткі рамки для бізнесу	Опір з боку бізнесу	ЄС: стандарти CO ₂ для автомобілів (зменшення викидів на 20 % за 10 років)
		Зменшення екологічного впливу	Висока потреба в моніторингу	Швеція: податок на вуглець (скорочення викидів на 25%, не знижуючи ВВП)
		Підвищення відповідальності	Можливість "екологічного"	

		бізнесу	витоку"	
--	--	---------	---------	--

Закінчення табл. 1.

Інформаційні	Освітні кампанії, екологічне маркування, онлайн-платформи моніторингу	Формування екологічної свідомості	Довгострокова дія	ЄС: енергетичне маркування побутової техніки (збільшення попиту на енергоефективну продукцію)
		Підтримка населення	Потреба у довірі до інформації	Україна: інформаційні кампанії про зменшення використання пластику
		Залучення громадян до процесу	Низький рівень цифрової грамотності	
Комплексні	Програми "зеленого" переходу, публічно-приватне партнерство, інтеграція ВДЕ у державну енергетичну стратегію	Синергія інструментів	Складність координації	Китай: комплексні стратегії ВДЕ (30 % частки ВДЕ у виробництві енергії за 5 років)
		Досягнення довгострокових цілей	Потреба в міжвідомчій співпраці	Данія: інтеграція ВДЕ у національну стратегію (понад 50 % частки ВДЕ у 2023 р.)

Джерело: [6-7]

Впровадження інструментів державної політики для стимулювання сталого розвитку супроводжується численними викликами, які знижують їхню ефективність та здатність досягати поставлених цілей. Ці виклики зумовлені як внутрішніми, так і зовнішніми факторами, що впливають на економічну, соціальну та політичну складові функціонування держави. Вони охоплюють недостатнє фінансування, опір бізнесу, низький рівень обізнаності населення, брак міжвідомчої координації, а також вплив глобальних економічних і політичних процесів.

Одним із головних викликів є недостатнє фінансування заходів, пов'язаних зі сталим розвитком. Запровадження фінансових інструментів, таких як субсидії або податкові пільги, вимагає значних бюджетних витрат, які не завжди можуть бути забезпечені, особливо в країнах з обмеженими фінансовими ресурсами.

Це стає особливо гострою проблемою в умовах економічної кризи, коли пріоритети урядів часто зміщуються в бік вирішення нагальних соціальних проблем, а фінансування екологічних ініціатив скорочується. Наприклад, у багатьох країнах, що розвиваються, дефіцит бюджету ускладнює реалізацію проектів з відновлюваної енергетики чи модернізації інфраструктури, орієнтованої на зменшення викидів [6].

Другим суттєвим викликом є опір бізнесу, який часто стикається з підвищенням витрат через нові регуляторні вимоги або екологічні податки. Наприклад, запровадження податку на викиди CO₂ або вимог щодо впровадження енергоефективних технологій може призвести до зростання собівартості продукції, що знижує конкурентоспроможність бізнесу на міжнародному ринку. Особливо гостро це відчувається в енергоємних галузях, таких як металургія, хімічна промисловість чи транспорт. У відповідь підприємства можуть лобювати послаблення екологічних вимог або навіть переміщувати свої виробництва до країн із менш суворими екологічними стандартами, що створює явище так званого "екологічного витоку".

Низький рівень обізнаності населення та слабка екологічна культура також є суттєвим бар'єром для впровадження інструментів сталого розвитку. Багато громадян недооцінюють важливість екологічних питань або вважають їх менш актуальними у порівнянні з іншими проблемами, такими як безробіття чи низький рівень доходів. Це ускладнює підтримку політик, спрямованих на скорочення викидів, раціональне використання ресурсів чи розвиток відновлюваних джерел енергії. Наприклад, ініціативи зі зменшення використання одноразового пластику або стимулювання громадського транспорту часто стикаються з опором населення через зручність і доступність традиційних способів споживання.

Ще одним важливим викликом є відсутність належної міжвідомчої координації та інтеграції різних політик. Сталий розвиток є комплексною концепцією, яка охоплює численні сектори – енергетику, транспорт, сільське господарство, охорону здоров'я, освіту тощо. Відсутність узгодженості між цими

секторами може призводити до конфліктів інтересів або дублювання заходів, що знижує загальну ефективність політики. Наприклад, будівництво нових автомагістралей може сприяти економічному зростанню, але водночас посилювати проблему забруднення повітря, якщо не враховуються екологічні аспекти.

Глобальні виклики, зокрема зміна клімату, економічна нерівність та геополітичні кризи, також впливають на впровадження інструментів сталого розвитку. Наприклад, військові конфлікти та політична нестабільність можуть повністю нівелювати досягнення у сфері сталого розвитку, оскільки ресурси перенаправляються на вирішення короткострокових криз. Крім того, глобальна залежність від викопного палива ускладнює перехід до відновлюваної енергетики, оскільки великі міжнародні корпорації та країни-експортери енергоносіїв часто чинять опір трансформаціям [7].

Окремо слід зазначити проблему недосконалого моніторингу та оцінки ефективності впроваджених інструментів. У багатьох випадках відсутність якісних даних та аналітичних інструментів не дозволяє своєчасно виявляти проблеми або адаптувати політики до нових умов. Наприклад, недостатній контроль за виконанням екологічних стандартів у промисловості може призводити до значного перевищення встановлених нормативів, що зводить нанівець зусилля держави [8, 9].

Таким чином, впровадження інструментів державної політики для стимулювання сталого розвитку стикається з низкою викликів, які потребують системного підходу до їх вирішення. Це передбачає не лише мобілізацію фінансових ресурсів, але й активну роботу з населенням, бізнесом та міжнародними партнерами, а також впровадження ефективних механізмів моніторингу і координації. Лише комплексний підхід дозволить забезпечити успішну реалізацію стратегій сталого розвитку та досягнення довгострокових результатів.

Висновки. Сталий розвиток є ключовим викликом і водночас можливістю для сучасних держав. Інструменти державної політики – фінансові, регуляторні та інформаційні – є основними важелями, які дозволяють забезпечити баланс між

економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною стійкістю. Однак їх ефективність значною мірою залежить від грамотного вибору, адаптації до місцевих умов та здатності до синергії.

Фінансові інструменти, такі як субсидії, податкові пільги та "зелені" облігації, довели свою результативність у стимулюванні інвестицій у "зелену" економіку та енергоефективні технології. Регуляторні механізми, включаючи екологічні податки, стандарти та ліцензування, сприяють встановленню чітких норм і правил, які забезпечують швидкий вплив на зменшення екологічних ризиків. Інформаційні інструменти відіграють критичну роль у формуванні довгострокової екологічної свідомості та залученні населення до підтримки державної політики.

Разом з тим, впровадження цих інструментів стикається з численними викликами. Основні проблеми включають недостатнє фінансування, опір з боку бізнесу, низький рівень обізнаності громадян, відсутність міжвідомчої координації, а також вплив глобальних економічних і політичних криз. Вирішення цих проблем потребує комплексного підходу, який включає розробку довгострокових стратегій, ефективний моніторинг та оцінку результатів, активну міжнародну співпрацю та залучення зацікавлених сторін до процесу ухвалення рішень.

Важливим аспектом є необхідність інтеграції різних типів інструментів. Наприклад, поєднання фінансових стимулів із регуляторними нормами та освітніми кампаніями забезпечує вищу ефективність, ніж окреме використання будь-якого з них. Такий підхід дозволяє враховувати взаємозв'язки між економічними, соціальними та екологічними факторами, що є основою сталого розвитку.

Таким чином, державна політика для стимулювання сталого розвитку має базуватися на багаторівневій взаємодії між різними секторами економіки, інститутами влади та суспільством. Лише за умов активної співпраці та стратегічного планування можна забезпечити стійке зростання, покращення якості життя та збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь. Результати цього дослідження можуть слугувати основою для вдосконалення політик та реалізації ефективних рішень у сфері сталого розвитку на національному та міжнародному рівнях.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бобровська О. Ю., Крушельницька Т. А., Латинін М. А. та ін. Потенціал розвитку територій: методологічні засади формування і нарощення: монографія / Дніпропетр. рег. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 362 с.
2. Васильєва О. І. Концептуальні засади сталого розвитку територіальних громад. Інвестиції: практика та досвід. 2018. № 8. С. 74–78.
3. Козак К. Б., Ніколюк О. В., Мироненко Б. В. Сталий розвиток об'єднаних територіальних громад: адаптивні інструменти управління персоналом. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*, 2021 (1), 92–104.
4. Кожухова Т. В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку : монографія. Кривий Ріг : Вид. ФОП Чернявський Д. О., 2017. 336 с.
5. Кудріна О. Ю., Семеніхіна О. В., Кіндзерський Ю. В. та ін. Детермінанти сталого розвитку економіки: монографія / Ін-т екон.-прав. досл. НАН України. Київ, 2019. 264 с.
6. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30 вер. 2019 р. № 722/2019. Офіц. сайт Верх. Ради України: поточна редакція від 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
7. Strange T., Bayley A. Le développement durable. À la croisée de l'économie, de la société et de l'environnement. Les essentiels de l'OCDE. Paris, 2008. 164 p.
8. Ніколюк О. В. Стратегічні орієнтири державної політики підтримки конкурентоспроможності малого бізнесу в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 114–120.
9. Verbivska, L., Lagodiienko, V., Filyppova, S., Papaika, O., Malin, O., Neustroiev, Y. (2022). Regulatory policy of the entrepreneurship development as a dominant of economic security of the national economy. *International Journal of Safety and Security Engineering*, Vol. 12, № 5, pp. 543-552. <https://doi.org/10.18280/ijssse.120501>

REFERENCES:

1. Bobrovska O. Yu., Krushelnytska T. A., Latynin M. A. ta in. Potentsial rozvytku terytorii: metodolohichni zasady formuvannia i naroshchennia: monohrafiia / Dnipropetr. reh. in-t derzh. upr. Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy. Dnipro: DRIDU NADU, 2017. 362 s.
2. Vasylieva O. I. Kontseptualni zasady staloho rozvytku terytorialnykh hromad. Investytsii: praktyka ta dosvid. 2018. № 8. S. 74–78.
3. Kozak K. B., Nikoliuk O. V., Myronenko B. V. Stalyi rozvytok obiednanykh terytorialnykh hromad: adaptivni instrumenty upravlinnia personalom. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2021 (1), 92–104.
4. Kozhukhova T. V. Formuvannia ta transformatsiia hlobalnoi systemy finansuvannia staloho rozvytku : monohrafiia. Kryvyi Rih : Vyd. FOP Cherniavskiyi D. O., 2017. 336 s.
5. Kudrina O. Yu., Semenikhina O. V., Kindzerskyi Yu. V. ta in. Determinanty staloho rozvytku ekonomiky: monohrafiia / In-t ekon.-prav. dosl. NAN Ukrainy. Kyiv, 2019. 264 s.
6. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 30 ver. 2019 r. № 722/2019. Ofits. sait Verkh. Rady Ukrainy: potochna redaktsiia vid 30.09.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>.
7. Strange T., Bayley A. Le développement durable. À la croisée de l'économie, de la société et de l'environnement. Les essentiels de l'OCDE. Paris, 2008. 164 p.
8. Nikoliuk O. V. Stratehichni oriientyry derzhavnoi polityky pidtrymky konkurentospromozhnosti maloho biznesu v Ukraini. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2020. № 1. S. 114–120.
9. Verbivska, L., Lagodiienko, V., Filyppova, S., Papaika, O., Malin, O., Neustroiev, Y. (2022). Regulatory policy of the entrepreneurship development as a dominant of economic security of the national

economy. International Journal of Safety and Security Engineering, Vol. 12, № 5, pp. 543–552.
<https://doi.org/10.18280/ijssse.120501>

Надійшла до редакції 27.10 2024 р.